

KNAG dag 2018

Andreas Boonstra

opleiding
onderzoek
ontwikkeling

**Katholieke
Pabo Zwolle**

Beeldvorming

Katholieke
Pabo Zwolle

KNAG dag 2018 – Aansluiting PO-VO

Foto van Pixabay

Is er sprake van een kloof?

Katholieke
Pabo Zwolle

KNAG dag 2018 – Aansluiting PO-VO

Foto van Pixabay

Kennis en vaardigheden ??

Is het en/of
OF
en/en?

Aardrijkskunde op de Katholieke Pabo Zwolle

Eerste jaar

- 10 lessen van anderhalf uur (vergeleken met vele andere pabo's is dit ruim)
- Didactiek
 - > Vorming wereldbeeld bij kinderen
 - > Wat zijn en op welke manier behandel je ruimtelijke vraagstukken binnen het vak aardrijkskunde
 - > Gebruiken van geografische vaardigheden
 - > Hoe geef je een goede aardrijkskundeles
- Vakinhoud gekoppeld aan een didactisch thema
 - > Vooral zelfstudie
 - > Toepassing in de lessen aan de hand van een didactisch thema

Het gaat er in deze slide niet om te laten zien wat de Katholieke Pabo goed doet. Wellicht valt hier nog wel het één en ander op af te dingen. Het gaat erom dat VO docenten zien dat er weinig tijd is om en didactiek en vakinhoud aan te leren aan toekomstige PO docenten. Het is schipperen met de tijd. Bovendien vult iedere pabo het lesprogramma anders in. Verschillen zijn dus groot.

Foto Pixabay

Aardrijkskunde op de Katholieke Pabo Zwolle

Tweede jaar

- 10 lessen (van anderhalf uur)
- Verdiepende vakinhoud (wederom als context bij een didactisch thema)
 - > Vooral toepassing en inzicht (Bloomniveau 3 en 4)
 - > Vooral zelfstudie
- Buitenonderwijs (krijgen en geven)

Het gaat er in deze slide niet om te laten zien wat de Katholieke Pabo goed doet. Wellicht valt hier nog wel het één en ander op af te dingen. Het gaat erom dat VO docenten zien dat er weinig tijd is om en didactiek en vakinhoud aan te leren aan toekomstige PO docenten. Het is schipperen met de tijd. Bovendien vult iedere pabo het lesprogramma anders in. Verschillen zijn dus groot.

Foto's copyright Andreas Boonstra (gebruik elders niet toegestaan)

Aardrijkskunde op de Katholieke Pabo Zwolle

- Derde jaar
 - > Visieontwikkeling
 - > Ontwerpen lessenserie rondom een didactisch thema
- Vierde jaar
 - > Studenten kunnen zich specialiseren in wereldoriëntatie voor hun afstudeerthesis
(dit jaar bijna 20 studenten)

Het gaat er in deze slide niet om te laten zien wat de Katholieke Pabo goed doet. Wellicht valt hier nog wel het één en ander op af te dingen. Het gaat erom dat VO docenten zien dat er weinig tijd is om en didactiek en vakinhoud aan te leren aan toekomstige PO docenten. Het is schipperen met de tijd. Bovendien vult iedere pabo het lesprogramma anders in. Verschillen zijn dus groot.

Foto's copyright Andreas Boonstra (gebruik elders niet toegestaan)

Discussie

Op de basisschool is vorming van een wereldbeeld belangrijk, het aanleren van begrippen komt wel in het voortgezet onderwijs

De eindtoets voor aardrijkskunde moet verplicht meetellen in het eindadvies voor het voortgezet onderwijs

De basisschool moet zich meer richten op vak inhoud en minder op vaardigheden

Lectoraat
Reflectie en Rhetorica

Katholieke
Pabo Zwolle

KNAG dag 2018 – Aansluiting PO-VO

Wat is aardrijkskunde?

- Voor veel kinderen is niet duidelijk wat het vak aardrijkskunde precies is. Wat is het verschil met geschiedenis?
 - Een verklaring kan zijn dat scholen het als wereldoriëntatie aanbieden en daardoor de grenzen van de vakken niet voldoende zichtbaar zijn.
- Veel kinderen associëren aardrijkskunde met topografie, omdat de vakinhoud van aardrijkskunde niet altijd bij naam wordt genoemd en/of niet in verband wordt gebracht met de geleerde topografie.

Met welke kennis komen kinderen op het VO?

Kerdoelen – Oriëntatie op jezelf en de wereld

- Mens en samenleving
- Natuur en techniek (bevat ook veel aardrijkskunde)
- Ruimte
- Tijd

TUILE behouden d. activiteiten **Oriëntatie op jezelf en de wereld** **slc**

Kerndoel 48
Kinderen weten over de leefwijze die in Nederland gebruikt wordt en weten van hun rol in het behoud van de leefwijze.

WATER IN NEDERLAND

groep 1

- water, wat is het?
- water, wat is het?
- water, wat is het?

groep 2

- water, wat is het?
- water, wat is het?
- water, wat is het?

groep 3

- water, wat is het?
- water, wat is het?
- water, wat is het?

groep 4

- water, wat is het?
- water, wat is het?
- water, wat is het?

Met welke kennis komen kinderen op het VO?

Kerdoelen – Oriëntatie op jezelf en de wereld

- Mens en samenleving
- Natuur en techniek (bevat ook veel aardrijkskunde)
- Ruimte
- Tijd

als groep 3/4 +

- verdediging tegen het buitenwater (de zee)
 - terpen
 - duinen
 - dijken
(Westfriese Omringdijk, Zuiderzeewerken en Deltaplan)
- bemalen van laaggelegen land
 - molen(gang)/ gemaal
 - boezemgebied
 - veenpolders
 - droogmakerijen

Met welke kennis komen kinderen op het VO?

Kerdoelen – Oriëntatie op jezelf en de wereld

- Mens en samenleving
- Natuur en techniek (bevat ook veel aardrijkskunde)
- Ruimte
- Tijd

Doorkijkje

Bescherming tegen de zee

De kinderen hebben de hoogtekart van Nederland uit de atlas voor zich. Tevens, een kopie van een 'blinde kaart' van Nederland. Op die 'blinde kaart' geven ze aan hoe Nederland, door duinen en zeeverende dijken, tegen de zee is beschermd. Ze beginnen in Zeeuws-Vlaanderen en eindigen bij de Dollard (of andersom). Hier en daar zetten ze er een naam bij, bijvoorbeeld Hondsbosse Zeewering, Delflandse Hoofden, Afsluitdijk. Op internet zoeken ze plaatjes op die ze afdrukken en als illustraties op hun kaart plakken.

Bescherming tegen de zee

Eindtoets... ook voor aardrijkskunde?

Maar het bestaan van kerndoelen wil niet zeggen dat kinderen in de brugklas de kennis en vaardigheden uit de kerndoelen van het basisonderwijs beheersen.....

Eindtoets is niet verplicht voor wereldoriëntatie/aardrijkskunde.

- Scholen nemen de eindtoets aardrijkskunde niet af → Toetswijzer
- Scholen nemen de eindtoets aardrijkskunde wel af (60% deelnemende scholen), maar school mag kiezen:
 - Resultaten wereldoriëntatie tellen wel mee in de advisering voor het VO
 - Resultaten wereldoriëntatie tellen NIET mee in de advisering voor het VO

Met welke kennis komen kinderen op het VO?

Starten vaak in groep 5 met aardrijkskunde, regionale opbouw:

- Groep 5 – eigen omgeving
- Groep 6 – Nederland
- Groep 7 – Europa
- Groep 8 - Wereld

Wat weet het kind in
groep 8 nog over
Nederland?

Met welke kennis komen kinderen op het VO?

8 Thema's:

- Klimaat en landschap
- Bevolking en ruimte
- Bestaansmiddelen
- Arm en Rijk
- Grenzen en identiteit
- Krachten der aarde
- Bronnen van energie
- Water

Basisschool methoden aardrijkskunde

Aan de slag

Bekijk en bespreek in groepjes de vakinhoud van de aardrijkskundemethode

- > Schrijf bevindingen op een gele post-it

Bekijk en bespreek in groepjes de kwaliteit vakinhoud van de aardrijkskundemethode

- > Schrijf bevindingen op een paarse post-it

Dit zeggen pabostudenten over VO methodes

Te veel begrippen

Meer begrippen en langere teksten

groot verschil in hoeveelheid tekst tussen voortgezet en basis-onderwijs.

heel veel voorkennis hebben & om vragen te maken

Dit zeggen pabostudenten over VO methodes

bij VO komt er
meer kennis en
hogere denk vragen
de kloof tussen BO
en VO is groot.

Op de basisschool
wordt er relatief weinig
behandeld, in vergelijking
met het voortgezet.
De overgang is hierdoor
wel erg groot.

Dit zeggen pabostudenten over VO methodes

het boek was
een hele informatie
bom.
het woordgebruik
was veel volwassen
→ maar basisschool mag
dit juist meer
doen vinden

veel meer
begrijpend
leren bij vo
methode

curriculum.nu

VANDAAG WERKEN AAN HET ONDERWIJS VAN MORGEN

Curriculum.nu

KENNEN &
KUNNEN

SAMENHANG

BALANS

OVERLADENHEID

EIGEN RUIMTE

DOORLOPENDE
LEERLIJN

Curriculum.nu

Het ontwikkelteam richt zich op:

- **kerncurriculum:** landelijk vastgelegd in doelen voor alle scholen en alle leerlingen: (v)so, po en vo (alle onderwijssoorten)
- Het **keuzedeel** is aan de scholen en biedt hen de ruimte om vanuit hun onderwijsvisie zelf invulling te geven aan de brede opdracht van het onderwijs
- **huidige onderwijsstelsel:** indeling in sectoren, onderwijstypen en beschikbare onderwijstijd
- het '**wat?**' en niet op het '**hoe?**'

Curriculum.nu

VISIE

De visie geeft aan waarom het leergebied belangrijk is voor leerlingen in het po en vo met het oog op hun leren, werken en leven in de toekomstige samenleving.

GROTE OPDRACHTEN

De grote opdrachten beschrijven de kern van wat leerlingen nodig hebben om de wereld te kunnen begrijpen (kennis) en om in de wereld adequaat te kunnen handelen (vaardigheden).

BOUWSTENEN

De bouwstenen van kennis en vaardigheden in een doorlopende leerlijn van onderbouw po en met bovenbouw vo.

Curriculum.nu

In welke leergebieden komt het vak aardrijkskunde terug:

- Mens & Maatschappij
- Mens & Natuur
- Burgerschap
- (Digitale geletterdheid)

Nieuwe ontwikkelingen en kansen

- Veel basisscholen zijn aan het nadenken hoe nu verder met wereldoriëntatie → dit is het moment voor PLG of andere vorm van samenwerking
- Nieuwe methoden als IPC, Blink wereld en Faqta zetten WO (en aardrijkskunde) op de kaart binnen basisscholen

Conclusie

Tips

- Leer vaardigheden opgedaan in de basisschool niet af maar benut deze
- Begin in de brugklas vooral met activerende didactiek en niet met klassikale uitleg
- In het begin van de brugklas ruimte laten voor ontwikkeling en stel toetsing pas later centraal
- Overleg met docenten uit het basisonderwijs op regelmatige basis, leer van elkaar (PLG of stage over en weer?)

Om rekening mee te houden

- De manier waarop aardrijkskunde wordt onderwezen op de basisschool verschilt per docent (wees realistisch)
- Docenten op de basisschool zijn GEEN vakdocenten
- Er bestaan misconcepten bij leerlingen wat betreft aardrijkskundige vakinhouden (soms ook omdat de docent basisonderwijs geen vakdocent is)